

PÅ TERRENGSYKKEL OVER FINNMARKSVIDDA

I Kunnskapsforlagets Store Norgesatlas side 161 er det gjengitt et flyfoto over Finnmarksvidda. Dersom du studerer flyfotoet nøye, kan du se en svak strek over bildet. Ståle mente det var en gammel ferdselsvei som det kanskje gikk an å sykle. Bengt har alltid drømt om å sykle i storm sørover Beskades, men fikk heldigvis bare kuling. Vi har lyst å fortelle om vår sykkeltur over Finnmarksvidda fordi dette er en tur også mange andre bør ta. Vi benyttet enkel oppakning bestående av to sykkelvesker på ca 30 liter hver. Turen gikk på gamle ferdselsveier og vi fikk en flott rundtur med start/retur til Alta om Kautokeino og Liesjavre. Til sammen 330 km ble tilbakelagt på 5 døgn inkludert reisedagene med start Stavanger til/fra Alta.

I juli er vidda full av mygg store som helikopter. Det blir fortalt historier om myggsvermer som har tatt livet av en hest. I august er det fremdeles lange lyse dager, men vidda er fri for mygg. Sent i august pakker vi nyinnkjørte sykkeltasker og setter oss på flyet til Finnmark. Etter en halvtime med montasje var vi klar for tur. Kveldssolen skinner fremdeles mens vi trækker langs hovedveien mot Alta for å ta av mot Gargia. Dalen er flott med storfuru, reinsdyrflokker og slak sykkelvennlig stigning. Turen tar under 2 timer.

Gargia er et flott utgangspunkt for videre ferdsel innover vidda på den gamle postveien. Verten på Gargia tar godt imot oss og gir oss god innføring i historikk, tradisjon og forteller også om Alta-demonstrasjonene. Bengt har deltatt under Alta-aksjonene og setter spesielt pris på et lite monument laget av deler av utstyret fra lenkegjengen. De gamle skiferhellene med "La elva leve" står ennå igjen. Kvelden toppes med en fabelaktig laksemiddag, fanget på Kongens fiskeplass i Altaelva.

Hvordan utstyrer en seg for å sykle over vidda? Sykkelvesker og bagasjebærere er nye greier for oss, selv om vi har syklet en god del terrengsykkel. Det finnes flere ulike typer bagasjebærere og sykkeltasker. Tre av oss har bærere som er festet med skuer direkte inn i sykkelrammen. Arilds sykkel er en racing modell uten gjengehull. Han festet derfor bæreren med annen type festanordning som fulgte med bæreren. Dette fungerte ikke og skapte problemer gjennom hele turen. Festene gav etter og bæreren sank ned. Direkte feste med skruer til rammen er med andre ord helt nødvendig for å ha en god sykkeltur på vidda.

Neste dag møter vi sol og kuling fra sør, men får brukbar temperatur på 16grader. Etter noen timer med reparasjon av bæreren til Arild legger vi endelig i vei kl. 11 og er snart over skoggrensen. Vi møter straks en kaldere vidde og en storslagen utsikt

Veien er meget godt farbar for terrengsykkel, selv om den er utvasket og steinete. De flomødelagte bruene setter heldigvis en stopper for biltrafikk. Gamle stålstenger står fortsatt som veimerker og de avsprenge telefonstolpene forteller historien om da tyskerne sprengte telefonlinjen til Kautokeino. Vi treffer stadig noen mindre reinsdyrflokker som beiter på sommerbeitet på Beskades. Veien går snorrett sørover. Kulingen blafrer godt i vindtøyet men vi når raskt toppen av Bæskades. Vi stopper, forsøker å huske litt fra diktet til Nordahl Grieg, men finner det raskt mer nyttig å spise energibarer. Etterpå slipper vi oss ned til Suolovuobme. Her krysser vi den nye veitrasseen fra 60 tallet og sykler videre på vestsiden. Vegetasjonen er nærmest svart på grunn av massivt angrep av bjørkemåler. Denne sommeren er tredje året på rad med insektsangrep og det eneste som hjelper er visstnok vinterkulde under -36grader!

Utover dagen faller temperaturen. Terrenget flater ut til lange åser. Den gamle postveien ligger som en rett snor mot sør så langt øyet og kontaktlinsene rekker. Etter Suolovuobme er veien mer utflatet og har lengre partier med fin grusvei. Ved fem-tiden tar vi endelig pause ved Mazejohka (Masielva). Like under brua er det litt le for motvind og yr. Vi får i oss en god pose Real turmat og prater om det vanlige.

Det er langt igjen. Hver kveld på værkartet på TV2 kan en se både Alta og Kautokeino og avstanden på 15 cm mellom temperaturtallene. Det er langt, men vi holder jevn fart. Vi bruker lengre tid enn vi trodde og må stoppe og ringe Madam Bongo på Cunovuoppe, vest av Kautokeino. Vi forteller at vi trenger mer tid – at vi ikke har det så travelt. Vi raser forbi de gode fiskevannene hvor vi fikk klar beskjed om ikke å stoppe. De som stopper ved disse fiskevatna kommer visstnok aldri videre!

Vi sykler forbi reinslakteri, lavvuraier og kommunikasjonstårnet før vi omsider når asfaltveien. Nå er det lagtempo mot Kautokeino på god asfaltvei. Ståle begynner å gå trøtt. Han har ladet opp med jobb på Snøhvit-feltet mens vi andre koste oss med Birkebeinerrittet. Redningen for Statoilansatte Ståle blir selvsagt en Statoilstasjon. Drosje blir bestilt til Ståle og bagasjen – Morten, Bengt og Arild, sykler de siste 12 km til Cunovuoppe og kommer fram etter ca 20 minutters sykling i medvind. Det er kveldslys og vidda virker ennå større og flatere enn om dagen.

Vi får en særdeles kjærkommen dusj hos Madam Bongo før vi veltet oss inn i lavvuèn på mengder av reinskinn, god bålfyr og rett i kjøttgrytene bestående av buljo(kokt reinkjøtt, margbein i løksaus med kjøttbuljong som drikke attåt). Det er utrolig hvor godt maten smaker. Vi nyter maten og varmen fra bålet. Madam Bongo forteller at hun ble født inne på vidda for gode 80 år siden og kan fortelle fra et liv på vidda. Hun summerer opp med at det har ikke bare vært lyse dager !

Neste morgen er det en god hjemmefrokost inne hos Mikkel Bongo. Det er alltid en fornøyelse og opplevelse å få besøke mennesker privat. Etter frokost slipper vi oss ned til Kautokeino for bunkring av mat og kiking på "byen". Men vi har ikke roen på oss så tidlig på dagen og er snart på vei mot øst.

I dag er skydekket lettere, med oppbrekk innimellom og viktigst av alt – sønnavind!!

Værstatistikken er på vår side siden indre Finnmark har årsnedbør på nivå med Vågå øverst i Gudbrandsdalen og med relativt god sommertemperatur. Vi følger nå hovedveien og får god fart. Vi stoppet ved brua over Karasjohka for varm stormkjøkkensmat og te. Etterpå tar vi østover med mål for Nedre Mollisjok. Dette blir en etappe med enda mer lysvirkninger og utsyn. Vær og lys er vidt forskjellig i hver himmelretning, samtidig som den lave horisonten gir 360 graders panorama. Horisonten endrer seg hele tiden, terreng og lys og utsyn er et fantastisk skue og best av alt

særdeles lite trafikk på denne hovedveien. Det trekker allikevel ubønhørlig opp mørke skyer i ryggen på oss, der vinden kommer i fra. Ved vannskillet mot Iesjohka tar regnet oss igjen. Vi fortsetter litt på trass og blir belønnet med å finne viddas kanskje eneste busskur. Vi "står han av" inni busskuret med litt rødvin og veldig enkel filosofi. Etter 3 kvarter får vi igjen opphold og solgløtt. Vi tar nå fatt på en ny spennende terrengetappe. Etter 90 km, 600m etter brua over Iesjohka, starter vi på 20km med barmarksløype nord til fjellstua på Nedre Mollisjok. Stien er

delvis gjørmete og steinete, følger også lange relativt tørre høydedrag. Det er tydelig at samene har god forståelse på hvor tråkkene skal legges, høydedragene gir tørrest bunn, best utsyn, minst snø om vinteren og minst mygg om sommeren.

Etter en mils sykling brekker festet til bæreren til Arild sammen igjen. Snart etter kommer heldigvis en firhjulsdrevet terrengmotorsyssel, sommerens snøscooter, opp bak oss med en trivelig kvinnelig sjåfør. Hun stopper, tilbyr hjelp og forsvinner snart nordover med Arilds bagasje. En av oss legger seg på hjul for å utfordre maskinen og kommer fram 50 meter etter firhjulingen. Vi andre nyter aftenen med god flott utsikt og god trase for sykling. Samtidig trekker det til uvær bak oss.

Fjellstua på Nedre Mollisjok ligger som et slott inne på vidda. Hele huset er nybygget og nydelig innredet – der er fliser i alle etasjer, gulvvarme og strøm fra eget kraftverk lenger

nede i elva. Vi blir vi godt mottatt av Per som slipper oss inn i en varm og lys fjellstue. Vi får tatt oss en nødvendig dusj og blir fort enige om at vi akkurat nå ikke ville vært noen annen plass. På kjøkkenbenken ligger en hel reinsdyr-rygg. Filetene er skåret ut – de freses først på panne og legges deretter rett i steikeovnen for ettersteiking. Vårt bidrag til smaksopplevelsen er medbrakt kreklingvin. Flaska med den dyrebare kreklingvinen har vært teipet til sykkelen til Ståle og har blitt ristet over hele vidda. Middagen og kvelden

ble uforglemmelig, men før sengetid har vind og regn allerede tatt seg kraftig opp. Det er godt å sitte inne å vite at en vil være tørr helt til etter frokost neste dag.

Neste morgen starter med kuling og regn fra sør. Vi fraktes over Iesjohka med elvebåt og får beskrevet en sti langs det gamle hestetråkket til Mollisjok på vestsiden av Iesjohka. Tråkket er så vidt synlig i terrenget etter flere tiårs gjengroing. Vi følger tråkket helt til vi får Mollisjok øst for oss. Der treffer vi stien som går vestover på sørsiden av Iesjavri som skal føre oss nord til Joatkajavre, normalt 2 dagers marsj. Vi får først dugelig med sidevind, men etter kort tid sprekker skydekket, vi får sol og vinden løyer. På høydedragene får vi igjen utsikt mot Ragesjavre i sør og Iesjavre i nord. I horisonten ligger fjellrekkene rundt Stabbursdalen, Porsanger og Sennalandet. For det meste er stien godt farbar for terrengsyssel med fast underlag, men det er også mange våte myrpartier som må vades. Morten går lei av vading, klikker på seg pedalene og trækker seg utover myra med full kraft. Vi venter spent. Midt ute på myra velter han over på siden, uten mulighet til å løsne beina. Han ble liggende litt i det våte før han kommer seg løs fra myra og møter latteren.

Sporene etter firhjulingene glir ikke like fint inn i terrenget som de gamle hestetråkkene. I tørre områder danner det seg bare en smal kjerresti, men myrene blir helt ødelagt. Her må firhjulingen velge ny

trase hver gang. Til slutt danner det seg vide gjørmehull uten bunn. Her må det lages passasjer med trebruer før det bare er gjørme igjen. Hele dagen er det bare oss og en den digre flate vidda. Vi treffer ikke et eneste menneske.

Været blir bedre hele dagen og snart bader vidda seg i sol. Vi tar flere pauser, både for å nyte naturen og fordi Arild må reparere bærerfestet. Når solen etter hvert går ned i vest, opplever vi et nesten magisk lysspill mot øst.

Resten av stien har lange slake, fallende partier hvor vi suger km bare ved å stå på sykkelen og la dempegaffelen jobbe. Etter hvert møter vi flere spor etter 4-hjulsdrevne biler som har tatt seg inn fra veien mot Savvcu. De skader terrenget mye mer enn firhjulsmotorsyklene.

Vi føler oss i kjempeform og tre av oss sykler rett opp Brennåsen fra sørøst. Deretter faller stien igjen ned mot den siste åsen før Joatka. Da er det slutt på flaksen. Det smeller i både dekk og slange bak på Bengts sykkel. Heldigvis er felgen uskadd. Etter et raskt bytte av dekk og slange triller vi ned bakken til siste fjellstue rett før skumringen.

På Joatka blir vi ønsket velkommen av Steinar som har fyrt opp badestamp og badstua. Men først er det reinsdyrkjøtt og verdens beste multekrem.

Neste dag er første innlagte pausedag. En flott solrik dag, blå himmel og også med frisk sønnavind. Vi trekker noen røyser i Bajitjavri som smaker vidde.

Siste dag er nå kommet med nedturen til flyplassen. Turen ned til Tverrelvedalen og videre til Alta er mer en sjarmøretappe med lett terreng og god sti. Vi renner hurtig nedover på asfaltert vei og kommer til Kiwibutikk med is og sjokolade.

Denne turen kan absolutt anbefales. Kortere dagsetapper kan oppnås ved å overnatte på Suolovuoppe og Bingis (nord for Biggejavre). I tillegg er det returnmulighet til Alta med buss. Selv om det er markert stier både på øst og vestsiden av Iesjavri er det sannsynligvis best å velge østsiden og båtskyss. Vi fikk ellers verdifulle råd om stier etc på Nedre Mollisjok.

Vi valgte å ikke legge opp til overnatting ute. Dette gjorde det mulig å begrense oppakningen til 2 sykkelvesker hver. Veskene ble plassert bak på sykkel for å gi manøvringssevne i terrenget. En må for all del unngå vekt på ryggen. Selv en lett sekk vil representere en belastning som gjør overkroppen stiv og smertefull. Ei lita frontveske er svært praktisk. Det er viktig å ha gode terrengdekk og helst også sykkel med dempegaffel. Vi hadde med ekstra slanger og dekk, men ikke felg. Det er nødvendig å sjekke at felgen ikke er for slitt før turen starter. Videre bør en ta med børste og olje for å rense kjede og gir for grus etc. God sykkelbekledning er nesten like viktig som god sykkel.

